

GLOBALISATION AND THE DYNAMICS OF LABOUR MIGRATION

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ДИНАМІКА МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ

Nataliia Turlo¹

Elena Litvin²

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-531-0-33>

Abstract. The study explores the interconnection between globalization and labor migration dynamics, focusing on the socio-economic and political factors that influence workforce mobility across borders. The research examines how globalization-driven economic transformations impact labor migration trends, shaping both the supply and demand for labor in different regions. Furthermore, the study investigates the role of international institutions, labor market regulations, and socio-political factors in facilitating or restricting migration flows. Methodologically, the study employs a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative analyses. Statistical data on international migration trends are analyzed using econometric modeling to identify key patterns and correlations. Additionally, qualitative case studies provide deeper insights into the lived experiences of migrant workers, their motivations, challenges, and adaptation strategies in host countries. The study also utilizes comparative analysis to examine differences in labor migration patterns across developed and developing economies. The primary objective of this research is to assess the extent to which globalization affects labor migration dynamics and to determine the implications of these changes for national economies and labor policies. By understanding the driving forces behind labor mobility, the study aims to contribute to the development of effective migration management strategies that balance economic needs with social integration concerns. Moreover,

¹ Ph.D. in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Business Economics and Management,
Academy of Labour, Social Relations and Tourism, Ukraine

² Senior Lecturer at the Department of Enterprise Economics and Management,
Academy of Labour, Social Relations and Tourism, Ukraine

the research seeks to identify best practices in migration governance that can serve as a model for policymakers worldwide. The findings reveal that globalization has a dual impact on labor migration. On one hand, economic liberalization, digitalization, and the expansion of multinational corporations create new opportunities for skilled and unskilled labor mobility. On the other hand, economic disparities, political instability, and restrictive immigration policies continue to pose significant challenges for migrants. The study highlights the need for comprehensive and adaptive migration policies that consider both economic and humanitarian perspectives. In conclusion, the research underscores that labor migration is an integral part of globalization, necessitating a balanced approach that maximizes its economic benefits while addressing social challenges. Policymakers should focus on creating inclusive labor markets, improving legal migration pathways, and enhancing international cooperation to ensure sustainable migration governance. The study contributes to the broader discourse on globalization and labor mobility, offering recommendations for future research and policy development.

1. Вступ

У сучасних умовах глобалізація суттєво трансформує світовий ринок праці, спричиняючи зростання міжнародної трудової міграції. Цей процес має як позитивні, так і негативні наслідки для країн-донорів і країн-реципієнтів. З одного боку, міграція сприяє економічному розвитку, розширенню ринку праці та обміну знаннями й навичками між країнами. Вона також є важливим фактором мобільності робочої сили, допомагаючи компенсувати дефіцит кадрів у певних секторах економіки.

З іншого боку, інтенсифікація міграційних потоків створює значні виклики. Країни-донори стикаються з відтоком висококваліфікованих кадрів, що може призвести до уповільнення економічного розвитку та зростання соціальної нерівності. Водночас країни-реципієнти мають труднощі у сфері інтеграції мігрантів, регулюванні їхніх прав та забезпеченні соціального захисту.

Попри значний науковий інтерес до проблеми трудової міграції, залишається низка невирішених питань щодо впливу глобалізаційних процесів на її масштаби, структурні особливості та наслідки для

країн із різним рівнем економічного розвитку. Це вимагає комплексного аналізу тенденцій міграції, механізмів її регулювання та пошуку ефективних стратегій управління міграційними потоками в умовах глобальних змін.

Питання впливу глобалізації на трудову міграцію піднімаються як в дослідженнях українських науковців, так і в роботах іноземних авторів. Так українська дослідниця О.С. Воронко висвітлює вплив глобалізаційних процесів на міжнародну міграцію робочої сили та визначає ключові економічні й соціальні чинники, що стимулюють міграційні потоки, обґрунтовує потребу у вдосконаленні політики регулювання трудової міграції в Україні [1]. А.О. Калиновський і В.В. Зубченко розглядають економічні наслідки міграції робочої сили та капіталу для України, аналізують сучасні тенденції виїзду кваліфікованих кадрів і вплив цього явища на економічне зростання, надають рекомендації для зниження негативних наслідків трудової міграції [2]. Є.В. Другова зосередила увагу на взаємозв'язку міжнародних угод, глобалізації ринку праці та міграційними потоками, дослідила вплив глобальних інтеграційних процесів на посилення мобільності робочої сили та правове регулювання цього процесу [3]. Є.А. Лугова проаналізувала сучасні тенденції міжнародної міграції робочої сили в умовах глобальних змін, дослідила питання «відтоку мізків» і викликів, що виникають для країн-донорів та країн-реципієнтів у контексті глобальної конкуренції [4].

Глибокий аналіз впливу глобалізації на міграційні процеси проведений і в працях закордонних науковців.

Д. Пері, К. Ших, Ч. Спарбер досліджували вплив працівників у галузі STEM (наука, технології, інженерія, математика) на продуктивність у містах США, зосереджуючись на ролі віз H-1B. Визначили, що мігранти зі спеціальними вміннями сприяють зростанню продуктивності праці й підвищенню заробітної плати серед місцевого населення [5].

В. Гроссманн проаналізував вплив міграції на інвестиції та продуктивність у країнах-донорах та країнах, що приймають мігрантів. Розглядав, як грошові перекази та відтік робочої сили змінюють структуру економіки країн походження мігрантів [6].

Дослідження, проведені Е. Лодіджані, показали, що масова міграція може стимулювати розвиток демократії та сприяти вдосконаленню політичної системи через нові соціальні ідеї та політичні практики [7].

Представлене дослідження пропонує комплексний аналіз впливу глобалізаційних процесів на міграційну динаміку робочої сили. Зокрема, розглядається взаємодія економічних, політичних та соціальних факторів, які визначають інтенсивність та напрями трудової міграції. Новизна підходу полягає у поєднанні кількісного та якісного аналізу, що дозволяє отримати цілісну картину змін у структурі міжнародної мобільності робочої сили.

Метою дослідження є визначення масштабів і наслідків впливу глобалізації на динаміку трудової міграції, а також розробка рекомендацій щодо оптимізації міграційних політик. Для досягнення цієї мети поставлено такі завдання:

- проаналізувати економічні, соціальні та політичні фактори, що впливають на міжнародну трудову міграцію;
- дослідити роль міжнародних інституцій та регулюючих механізмів у міграційних процесах;
- оцінити наслідки міграції для країн-реципієнтів та країн-донорів робочої сили;
- визначити ефективні стратегії управління міграційними потоками.

Методологічною основою дослідження є змішаний підхід, що включає кількісний та якісний аналіз. Кількісний аналіз базується на використанні економетричних моделей для оцінки статистичних даних щодо міграційних тенденцій. Якісний підхід включає аналіз кейс-стаді, що дозволяє детальніше розглянути мотиви, виклики та адаптаційні стратегії трудових мігрантів. Крім того, використовується порівняльний аналіз, який дозволяє дослідити відмінності у міграційних процесах між розвиненими та країнами, що розвиваються.

2. Теоретичні засади та чинники трудової міграції в умовах глобалізації

Глобалізація – це процес інтеграції національних економік, культур, політичних систем та соціальних структур у єдину світову систему

через зростання міжнародної торгівлі, капіталовкладень, поширення інформації та технологій. Вона включає економічні, соціальні, технологічні та політичні аспекти, що сприяють взаємозалежності та обміну між країнами [8-10]. Основними характеристиками глобалізації є:

- економічна інтеграція – зростання міжнародної торгівлі та інвестицій;
- поширення технологій – швидке впровадження технологічних інновацій;
- культурна взаємодія – злиття культур і глобальна комунікація;
- політична співпраця – формування міжнародних організацій та угод.

Одним із найбільш відчутних наслідків глобалізації є зростання міжнародної трудової міграції. Відкриття ринків праці, зменшення бар'єрів для пересування, розвиток цифрових технологій і зростання нерівномірності економічного розвитку між країнами сприяють активному переміщенню робочої сили у пошуках кращих умов праці, вищої заробітної плати та професійного розвитку. Таким чином, трудова міграція стає невід'ємною складовою глобалізаційних процесів, відображаючи динаміку змін у світовій економіці та суспільстві.

Трудова міграція – це переміщення населення, обумовлене пошуком роботи або виконанням трудових обов'язків за межами постійного місця проживання [11-14]. Залежно від різних факторів, трудову міграцію можна класифікувати за різними ознаками, що дозволяє глибше зрозуміти особливості цього явища та його вплив на економічний розвиток і соціальні процеси (табл. 1).

Зрозумівши основні класифікаційні ознаки трудової міграції, ми можемо глибше дослідити фактори, які спонукають людей до переміщення за кордон або між регіонами в межах однієї країни. Причини трудової міграції є багатограними та взаємопов'язаними і можуть залежати від різних економічних, соціальних і політичних факторів, як на рівні окремих індивідів, так і на рівні держав.

У цьому контексті важливо виділити основні причини трудової міграції, які визначають як її масштаби, так і напрямки, адже саме ці мотиви обумовлюють рух робочої сили в межах і за межі країн (табл. 2).

Таблиця 1

Критерії класифікації трудової міграції

Класифікаційні ознаки	Види трудової міграції
За легальністю перебування та працевлаштування	Легальна міграція – здійснюється відповідно до законодавства приймаючої країни, за наявності необхідних документів (візи, дозволу на роботу). Нелегальна міграція – трудова діяльність без відповідних дозволів та офіційного оформлення
За тривалістю перебування	Тимчасова міграція – працівники виїжджають на роботу на певний період (сезонна, контрактна міграція). Постійна міграція – переміщення з метою постійного проживання та роботи за кордоном.
За рівнем кваліфікації мігрантів	Висококваліфікована міграція – включає науковців, лікарів, інженерів, IT-фахівців та інших професіоналів. Некваліфікована міграція – переважно низькооплачувана робота у сфері будівництва, сільського господарства, домашнього обслуговування
За мотивами міграції	Економічна міграція – зумовлена пошуком кращих умов праці та вищого рівня доходу. Політична міграція – пов'язана з нестабільністю в країні (війни, конфлікти, переслідування). Освітня міграція – працевлаштування після навчання за кордоном
За характером зайнятості	Сезонна міграція – короткострокова зайнятість у сільському господарстві, туризмі, будівництві. Маятникова міграція – регулярне переміщення між місцем проживання та місцем роботи (наприклад, щоденний або щотижневий виїзд на роботу в сусідню країну). Вахтова міграція – робота за кордоном з періодичним поверненням додому на певний час.

Джерело: складено авторами на основі [11-16]

До нових причин трудової міграції, які доповнюють традиційні економічні, соціальні та політичні мотиви та відображають сучасні виклики глобального ринку праці, можна віднести наступні:

1) автоматизація та витіснення робочої сили. Унаслідок широкого впровадження роботизації та штучного інтелекту багато професій, особливо в промисловості, логістиці та сфері обслуговування, втрачають актуальність. Це змушує людей шукати роботу в інших країнах, де їхні навички ще затребувані;

2) масовий перехід на дистанційну роботу та цифрова міграція. Дедалі більше професіоналів (особливо в ІТ, маркетингу, дизайні) обирають країни з кращими умовами життя та нижчими податками, не прив'язуючись до фізичного місця роботи. Це створює новий тип трудової міграції – добровільну мобільність фахівців;

3) глобальний дефіцит медичних працівників. Старіння населення та недостатня підготовка медичних кадрів у багатьох країнах створюють високий попит на лікарів, медсестер, доглядальників. Це стимулює медичну міграцію, особливо з країн, що розвиваються, до розвинених держав;

4) гібридні форми зайнятості та міжнародні контракти. Поширення короткострокових трудових контрактів та проєктної роботи стимулює тимчасову трудову міграцію, особливо серед висококваліфікованих спеціалістів, які працюють у сфері консалтингу, освіти, ІТ та інженерії;

5) глобальний попит на спеціалістів із зеленої енергетики. Розвиток відновлюваної енергетики та перехід на екологічно чисті технології створює нові міграційні потоки для інженерів, техніків та науковців, які спеціалізуються на «зелених» технологіях.

Визначення основних причин трудової міграції дозволяє зрозуміти мотиви, що спонукають людей шукати роботу в інших країнах. Однак важливо зазначити, що глобалізація значно посилює ці процеси, змінюючи як масштаби, так і напрямки трудової міграції.

Лібералізація світової економіки сприяє зняттю торговельних і трудових обмежень, що дозволяє робочій силі вільніше переміщатися між країнами та формує єдиний ринок праці [20-23]. Важливу роль у цьому процесі відіграють міжнародні організації, такі як Світова організація торгівлі (СОТ), Міжнародний валютний фонд (МВФ) та регіональні економічні союзи, які сприяють відкриттю ринків і створенню сприятливих умов для економічної інтеграції.

Зменшення бар'єрів для вільного переміщення працівників забезпечує зростання глобальної мобільності, що дозволяє людям знаходити більш вигідні умови праці в інших країнах. Одночасно розвиток цифрової економіки змінює підходи до трудової діяльності, дозволяючи багатьом фахівцям працювати дистанційно, незалежно від географічного розташування.

Традиційні причини трудової міграції

Причини трудової міграції	Фактори
Економічні	Низький рівень заробітної плати, інфляційні процеси, фінансова нестабільність, девальвація національних валют в країні походження змушують людей шукати роботу за кордоном, щоб зберегти купівельну спроможність своїх доходів, поліпшити свій матеріальний стан. У країнах, де спостерігається високий рівень безробіття або недостатньо вакансій, люди змушені шукати можливості для роботи за кордоном. Високий рівень професіоналізму в певних сферах та кращі умови для розвитку кар'єри приваблюють фахівців до інших країн.
Соціальні	Пошук родинного зв'язку, бажання жити поруч з родичами, які вже перебувають в іншій країні. Бажання жити в країні з високим рівнем соціального забезпечення, вищої якості освіти, медичного обслуговування та житлових умов.
Політичні	Політична нестабільність, війни та конфлікти можуть спонукати людей шукати безпечніші умови життя за кордоном. Переслідування за національною, релігійною чи етнічною ознакою.
Освітні	Країни з розвиненими освітніми системами приваблюють студентів, які після закінчення навчання часто залишаються там працювати. Люди, прагнучи до професійного зростання, можуть переїхати в іншу країну, де є кращі умови для реалізації їхніх кар'єрних амбіцій
Демографічні	В країнах з низьким рівнем народжуваності та старіючим населенням (наприклад, у Західній Європі), працівники з молодшої вікової групи з інших країн часто є необхідними для поповнення робочої сили. Високий рівень безробіття серед молоді в країнах з економічними труднощами призводить до масової міграції в інші країни в пошуках кращих перспектив
Екологічні	Зміни клімату та екологічні катастрофи все частіше змушують людей залишати свої домівки в пошуках стабільніших умов для життя та роботи. Посухи, повені, урагани та інші природні лиха призводять до втрати врожаїв, руйнування інфраструктури та нестачі питної води. Це змушує мігрувати не лише людей, які втратили житло, а й тих, чия робота безпосередньо залежить від природи.

Джерело: складено авторами на основі [11; 13; 16-19]

Відкритість економік також стимулює конкуренцію за висококваліфікованих працівників, що змушує країни створювати сприятливіші умови для залучення професіоналів, а компанії – інвестувати у розвиток кадрового потенціалу.

У стимулюванні трудової міграції значну роль відіграють транснаціональні компанії, що є ключовим аспектом глобалізації ринку праці [24-28]. Вони сприяють трудовій міграції через розширення виробництва, відкриваючи філії та дочірні підприємства в різних країнах, що стимулює переміщення працівників із регіонів із надлишком робочої сили до країн, де розташовані виробничі потужності. Також ТНК активно залучають висококваліфікованих фахівців, які переміщуються між країнами для виконання ключових управлінських або технічних завдань, що сприяє передачі знань та впровадженню корпоративних стандартів.

Крім того, практика аутсорсингу та офшорингу сприяє міграції працівників на тимчасові або сезонні роботи, оскільки ТНК розміщують виробничі потужності та надають послуги в країнах із дешевшою робочою силою. Це може мати як позитивні, так і негативні наслідки: з одного боку, у країнах, де працюють ТНК, міграція працівників сприяє розвитку місцевої інфраструктури та економічному зростанню, а з іншого – може створювати соціальну напругу через конкуренцію за робочі місця.

Таким чином, транснаціональні компанії відіграють ключову роль у стимулюванні трудової міграції, створюючи значний попит на мобільну робочу силу та формуючи нові міграційні потоки. Водночас регулювання цих процесів відбувається на міжнародному рівні через систему угод та нормативних актів, спрямованих на захист трудових мігрантів, регулювання ринку праці та забезпечення соціальних гарантій. Міжнародні договори, зокрема двосторонні угоди про працевлаштування, сприяють спрощенню процедур легальної міграції, регулюючи питання робочих віз, дозволів на працевлаштування та правового статусу працівників. Конвенції МОП та інші міжнародні акти встановлюють мінімальні стандарти умов праці, що знижує ризик експлуатації та дискримінації мігрантів. Крім того, міжнародне регулювання забезпечує правовий захист, гарантує доступ до судового розгляду, соціальних пільг та страхування, а Конвенція ООН 1990 року закри-

плює основні права трудових мігрантів. Важливим аспектом є також боротьба з незаконною міграцією та торгівлею людьми, що реалізується через міжнародні угоди, спрямовані на запобігання нелегальному переміщенню робочої сили та створення механізмів репатріації працівників у разі потреби [26-27; 29-32].

Висновок до 2 розділу. Глобалізаційні процеси суттєво впливають на масштаби та напрямки трудової міграції, що вимагає адаптації державної політики країн-реципієнтів і країн-донорів. Основними чинниками трудової міграції залишаються економічні диспропорції, демографічні зміни, розвиток технологій та міжнародні інтеграційні процеси. Інтенсифікація міграційних потоків створює як можливості (зростання продуктивності, обмін знаннями), так і виклики (проблеми інтеграції, соціального захисту, «відтік мізків»). Регулювання трудової міграції потребує ефективних багаторівневих стратегій, що включають міжнародне співробітництво, правові механізми та заходи щодо професійної адаптації мігрантів. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на аналіз довгострокового впливу глобалізації на трудову мобільність та розробку моделей стійкого розвитку міграційної політики в умовах змінного глобального середовища.

5. Динаміка, наслідки та регулювання трудової міграції

Глобалізація, сприяючи інтеграції економік, створюючи умови для обміну робочою силою, значно впливає на географічну динаміку трудової міграції. Це змінює баланс між регіонами-донорами і реципієнтами робочої сили, відображаючи економічні, політичні та соціальні зміни на глобальному рівні.

Термін «регіони-донори» та «регіони-реципієнти» робочої сили описує процес міграції, коли певні регіони або країни постачають робочу силу іншим, що потребують трудових ресурсів.

Регіони-донори робочої сили характеризуються високим рівнем безробіття, низькими зарплатами, обмеженими можливостями для професійного розвитку, що змушує населення мігрувати в пошуках кращих умов життя та роботи.

На відміну від регіонів-донорів регіони-реципієнти потребують додаткової робочої сили через демографічні зміни, старіння населення, потребу в трудових ресурсах для розвитку економіки.

Основні країни-реципієнти та країни-донори трудових мігрантів, згідно з «World Migration Report 2024» Міжнародної організації з міграції (МОМ), наведені в табл. 3.

Таблиця 3

Країни-донори та країни-реципієнти трудової міграції

Країни-донори	Країни-реципієнти
США – залишаються основним напрямком для міжнародних мігрантів, зокрема для висококваліфікованих працівників	Індія. Має найбільшу діаспору в світі, з понад 18 мільйонами міжнародних мігрантів, що становить 1,3% її населення
Канада, відома своєю політикою відкритих дверей для трудових мігрантів в секторі технологій та охорони здоров'я	Мексика. Мільйони мексиканців працюють у США, особливо в сільському господарстві та будівництві.
Австралія, яка привертає мігрантів завдяки високій якості життя та можливостям для професійного розвитку.	Філіппіни. Відомі великою кількістю працівників у сфері охорони здоров'я та домашнього обслуговування по всьому світу.
Об'єднане Королівство. Залишається популярним напрямком для мігрантів, особливо в сферах освіти та охорони здоров'я	Польща. Значна кількість польських громадян працює в інших країнах ЄС, зокрема в Німеччині та Великій Британії

Джерело: складено авторами на основі [33]

Згідно з даними «World Migration Report 2024», сучасні міграційні потоки демонструють чіткий поділ між регіонами-донорами та регіонами-реципієнтами робочої сили. Основними донорами трудових мігрантів є країни Азії, Африки та Латинської Америки. Зокрема, Індія, Бангладеш, Пакистан і Філіппіни є найбільшими постачальниками робочої сили через високий рівень безробіття, економічну нестабільність і прагнення до кращих умов праці. В Африці значними донорами є країни Західної та Східної Африки, такі як Нігерія, Гана та Кенія, де ключовими факторами міграції є економічні труднощі, політична нестабільність та пошук безпеки. Аналогічно, країни Латинської Америки та Карибського басейну, зокрема Мексика, Гватемала та Гаїті, мають високі показники еміграції через економічні проблеми та соціальну нестабільність.

Регіонами-реципієнтами робочої сили виступають економічно розвинені країни, що мають високий попит на трудових мігрантів. Північна Америка, зокрема США та Канада, залишаються одними із найпривабливіших напрямків для міжнародних мігрантів завдяки високому рівню життя, економічним можливостям та стабільності. У Європі основними країнами-приймачами є Німеччина, Франція та Великобританія, які залучають робочу силу з Близького Сходу, Африки та Східної Європи. Крім того, Океанія, зокрема Австралія та Нова Зеландія, також є популярними напрямками для мігрантів завдяки стабільній економіці та високій якості життя.

Загалом, ці міграційні тенденції відображають глобальні соціально-економічні дисбаланси, де робоча сила переміщується з регіонів з обмеженими можливостями до економічно розвинених країн, що мають попит на працівників.

Дані, наведені в табл. 4, дозволяють глибше зрозуміти, як змінились основні глобальні тенденції та як еволюціонували міграційні процеси за останні два десятиліття.

Про значне збільшення масштабів глобальної міграції за останні два десятиліття свідчить зростання на 87,3% (з 150 мільйонів у 2000 році до 281 мільйона осіб в 2024 році) загальної чисельності міжнародних мігрантів.

Частка міжнародних мігрантів від загальної чисельності населення світу збільшилась на 0,8 п.п. – з 2,8% до 3,6%. Це підтверджує, що міжнародна міграція стає все більш важливою складовою світового демографічного процесу.

Частка дітей серед міжнародних мігрантів знизилась на 36,9 п. п. – з 16% до 10,1%, що може свідчити про зміщення в бік трудової міграції та зменшення міграції через родинні зв'язки, хоча конкретні фактори потребують додаткового аналізу.

Частка жінок серед міжнародних мігрантів збільшилась незначно, на 1,1% (з 47,5% до 48%). Хоча це не є кардинальним зростанням, ця зміна може вказувати на еволюцію в типах міграції, зокрема на більшій мобільності жінок у певних професійних сферах.

Чисельність трудових мігрантів у 2024 році становить 169 мільйонів осіб, що є значним доповненням до загальної картини зростання міжнародної міграції. Це підкреслює важливість трудової міграції для світових економік.

Ключові факти та цифри щодо міграції 2000 та 2024 років

	Рік		Відхилення (±)	
	2000	2024	абсолютне	відносне, %
Орієнтовна чисельність міжнародних мігрантів, млн осіб	150	281	+131	+87,3
Оціночна частка населення світу, що є мігрантами, %	2,8	3,6	+0,8	+28,6
Оціночна частка жінок серед міжнародних мігрантів, %	47,5	48,0	+0,5	+1,1
Оціночна частка дітей серед міжнародних мігрантів, %	16,0	10,1	-5,9	-36,9
Регіон з найбільшою часткою міжнародних мігрантів	Океанія	Океанія	-	-
Країна з найбільшою часткою міжнародних мігрантів	OAE	OAE	-	-
Кількість трудових мігрантів, млн. осіб	-	169	+169	-
Глобальні міжнародні грошові перекази (дол. США)	128	831	+703	+549,2
Кількість біженців, млн осіб	14	35,4	+21,4	+152,9
Кількість внутрішньо переміщених осіб, млн. осіб	21	71,4	+50,4	+240,0

Джерело: складено авторами на основі [33]

Глобальні міжнародні грошові перекази збільшилися більш ніж в п'ять разів – на 549,2% (з 128 мільярдів до 831 мільярда доларів США). Це свідчить про зростаюче значення міграційних потоків для економік країн, особливо в контексті їхнього впливу на країни-донори.

Чисельність біженців зросла на 152,9% – з 14 мільйонів до 35,4 мільйона осіб, що вказує на збільшення рівня насильства, політичної нестабільності та природних катастроф, які призводять до вимушених переміщень.

Має місце різке збільшення внутрішньо переміщених осіб. Їх чисельність збільшилась на 240%, з 21 мільйона до 71,4 мільйона осіб, що підкреслює величезну проблему внутрішніх міграцій, зокрема через конфлікти та стихійні лиха.

Ці висновки з показників табл. 4 відображають глобальні тренди в міжнародній міграції, вказуючи на важливі соціальні, економічні та політичні фактори, що впливають на міграційні процеси.

Прихід Д. Трампа до влади може вплинути на трудову міграцію. Якщо він поверне жорсткіші імміграційні обмеження (наприклад, скорочення візових програм для трудових мігрантів, посилений контроль на кордоні), це може зменшити привабливість США для мігрантів із Латинської Америки, Азії та навіть Європи. Можливими наслідками такої політики можуть бути: 1) переорієнтація потоку трудових мігрантів із Мексики та Центральної Америки на Канаду або країни Південної Америки; 2) європейські висококваліфіковані фахівці можуть обирати альтернативи, такі як Велика Британія або Німеччина; якщо США скоротять робочі візи (наприклад, H-1B для IT-спеціалістів), то Індія та Україна можуть переорієнтуватися на ринки ЄС.

Скорочення підтримки з боку США НАТО чи ЄС може підштовхнути європейські країни до створення більш незалежної економічної та міграційної політики: ЄС може активніше залучати трудових мігрантів із України, Білорусі та країн Балкан; Польща та Німеччина можуть збільшити квоти для робітників через дефіцит кадрів; Великобританія може спробувати залучити більше мігрантів через власну потребу в робочій силі після Brexit.

Д. Трамп може посилити торговельну війну з Китаєм, що вплине на глобальні ланцюги постачання: якщо виробництво переїде з Китаю до Мексики, Індії або В'єтнаму, то ці країни можуть стати новими центрами трудової міграції; українські, філіппінські та інші мігранти можуть знайти більше можливостей у країнах Південно-Східної Азії.

При зменшенні Д. Трампом підтримки України, це може вплинути на економічну стабільність країни, що, в свою чергу, може посилити міграційний відтік: українці ще активніше мігруватимуть до Польщі, Чехії, Німеччини та Італії; посилення економічних зв'язків між Україною та Китаєм або країнами Близького Сходу може створити нові маршрути для трудової міграції.

Отже, прихід Д. Трампа до влади у США може змінити глобальні міграційні потоки, особливо якщо його адміністрація посилить обмеження на в'їзд до країни та загострить торговельні війни. У такому випадку США можуть втратити частину робочої сили на користь

Канади, ЄС та Великобританії, українські трудові мігранти можуть ще більше переорієнтуватися на Європу, а країни Південно-Східної Азії можуть стати новими центрами трудової міграції [37-39].

До 2022 року Україна традиційно мала чітко виражену регіональну диференціацію трудової міграції. Західні області (Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська, Чернівецька) виступали основними донорами трудових мігрантів через близькість до кордонів ЄС, історичні міграційні зв'язки та відносно нижчий рівень заробітної плати порівняно з іншими регіонами країни. Основними напрямками трудової міграції були Польща, Чехія, Німеччина, Італія та інші країни Європи.

Центральні та північні регіони (Київська, Вінницька, Черкаська, Житомирська області) мали більш збалансований характер міграції – частина населення виїжджала за кордон, проте значний відсоток трудових мігрантів з інших регіонів, зокрема із західних областей, приїжджав до столиці та великих промислових центрів у пошуках роботи.

Східні та південні області (Харківська, Дніпропетровська, Запорізька, Одеська) частково виступали донорами, але значною мірою були реципієнтами внутрішніх трудових мігрантів через наявність великих промислових підприємств, морських портів і транспортної інфраструктури.

Війна суттєво трансформувала трудову міграцію в Україні. Основними змінами стали:

- Зміна основних регіонів-донорів. Якщо до війни основний потік трудових мігрантів надходив із західних областей, то після 24 лютого 2022 року значна частина виїздів була з прифронтових та тимчасово окупованих територій (Донецька, Луганська, Херсонська, Запорізька області), а також із Харківщини, Миколаївщини та Київщини.

- Трансформація реципієнтів. Західні області, які раніше були донорами трудової міграції, стали основними реципієнтами внутрішньо переміщених осіб (ВПО), включаючи працівників різних спеціальностей. Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська області стали новими економічними хабами, які прийняли підприємства, евакуйовані з небезпечних регіонів.

- Зростання показників міжнародної трудової міграції. Мільйони українців виїхали до країн ЄС у статусі біженців, але частина з них поступово переходить до категорії трудових мігрантів, адаптуючись до

нових умов життя. Польща, Німеччина, Чехія та країни Балтії стали основними реципієнтами українських працівників.

– Зміни в структурі зайнятості. Внаслідок військових дій та мобілізації частка робітників у виробничих сферах (металургія, будівництво) зменшилася, тоді як у сфері послуг та дистанційної зайнятості зростає.

Таким чином, війна суттєво змінила традиційні міграційні процеси в Україні. Західні регіони, які раніше виступали донорами трудової міграції, стали реципієнтами внутрішніх мігрантів. Водночас прифронтові та окуповані території перетворилися на головні регіони-донори вимушеної трудової міграції, як у межах країни, так і за її межами.

Глобалізація приносить з собою виклики для країн, що отримують трудових мігрантів, а також для самих мігрантів, які стикаються з новими соціальними, культурними та політичними реаліями. Можна виділити як позитивні, так і негативні наслідки трудової міграції.

Позитивні наслідки проявляються в економічному розвитку, зменшенні безробіття, а також у зміцненні міжнародних зв'язків і підвищенні кваліфікації працівників. Однак для максимально ефективного використання потенціалу трудової міграції важливо забезпечити належні умови для мігрантів і підтримувати їх інтеграцію в суспільствах, де вони працюють (рис. 1).

Трудова міграція, незважаючи на численні позитивні аспекти, має також ряд негативних наслідків (рис. 2).

Серед основних проблем і викликів, з якими стикаються трудові мігранти, можна виокремити кілька важливих аспектів:

1. Багато міжнародних договорів і конвенцій, зокрема ухвалених Міжнародною організацією праці (МОП) та ООН, не мають обов'язкового характеру або не забезпечують належного механізму контролю за їх виконанням. Це створює значні прогалини в захисті трудових мігрантів, особливо у випадках порушення їхніх прав роботодавцями.

2. У різних країнах діють неоднакові стандарти щодо умов праці, соціального захисту, страхування та інтеграції трудових мігрантів. Це ускладнює процес легальної міграції та створює ризики дискримінації.

3. Поширеними явищами залишаються низькі зарплати, відсутність соціальних гарантій та випадки примусової праці. Найвразливішими є працівники з низькою кваліфікацією, жінки та особи без офіційного статусу в країні перебування.

Для країн-донорів	Для країн-реципієнтів	Загальні позитивні наслідки
• Зниження тиску на ринок праці • Збільшення грошових переказів • Набуття досвіду та нових навичок • Залучення нових інвестицій	• Поповнення робочої сили • Підвищення економічного зростання • Демографічні переваги • Культурне та соціальне збагачення • Стимулювання інновацій й підприємництва	• Зміцнення міжнародних зв'язків, розвиток двосторонніх та багатосторонніх відносин між країнами, обмін досвідом і технологіями • Дає людям можливість поліпшити своє соціально-економічне становище, знизити бідність та забезпечити краще майбутнє для своїх сімей

Рис. 1. Позитивний ефект від трудової міграції

4. У багатьох країнах роботодавці використовують нелегальних мігрантів, що позбавляє їх правового захисту, доступу до медичних послуг та соціального забезпечення. Особливо це стосується сільськогосподарства, будівництва, сфери обслуговування та домашньої праці.

Щоб подолати ці виклики, необхідно запровадити нові міжнародні підходи, спрямовані на ефективний захист трудових мігрантів (табл. 5).

Уряди держав та міжнародні організації відіграють ключову роль у регулюванні трудової міграції, захисті прав мігрантів і створенні умов для їхньої інтеграції. Протягом останніх десятиліть було розроблено низку міжнародних угод і конвенцій, спрямованих на забезпечення прав трудових мігрантів. Зокрема, важливими документами є Міжнародна конвенція про захист прав усіх трудових мігрантів і членів їхніх сімей (ООН, 1990) [45], а також конвенції Міжнародної організації праці № 97 та № 143 [46-47], що регулюють трудову міграцію та запобігають її нелегальним формам. Значним кроком стало ухвалення Глобального договору про безпечну, впорядковану та легальну міграцію (ООН, 2018) [48], який закріпив принципи міжнародної співпраці у сфері міграційної політики.

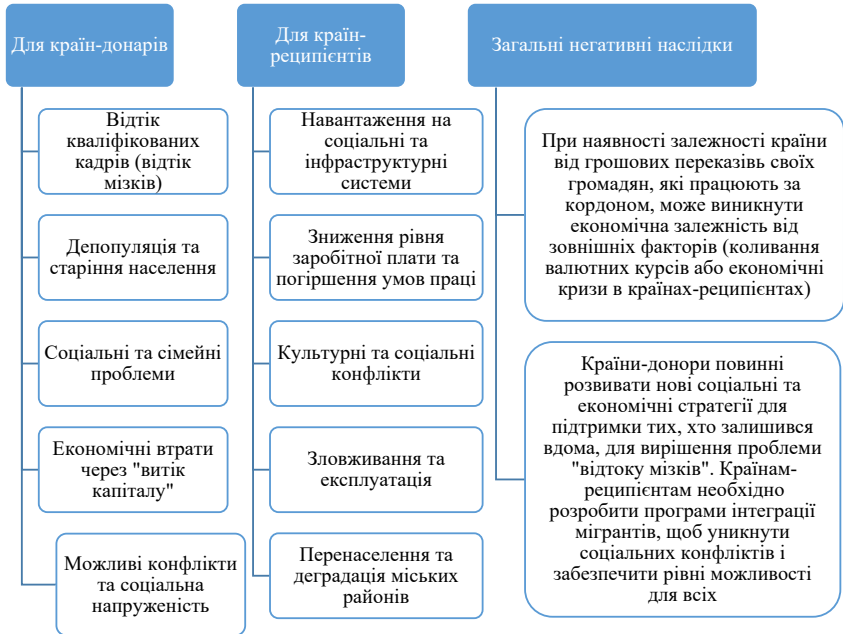

Рис. 2. Негативні наслідки трудової міграції

На національному рівні уряди країн приймають законодавчі ініціативи, що регулюють процеси трудової міграції та сприяють соціальному захисту мігрантів. Наприклад, в Україні діє Закон «Про зовнішню трудову міграцію» (2015), який визначає права та обов'язки українських мігрантів і сприяє їхній правовій захищеності [14] та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав трудових мігрантів та боротьби з шахрайством у працевлаштуванні за кордоном» (2018), який вносить зміни до деяких законодавчих актів України з метою посилення захисту прав трудових мігрантів та боротьби з шахрайством у сфері працевлаштування за кордоном і передбачає скасування ліцензування посередництва у працевлаштуванні за кордоном та встановлює адміністративну відповідальність за надання таких послуг без включення до відкритого переліку суб'єктів господарювання, які надають послуги з посередництва [49].

У багатьох країнах впроваджуються програми, спрямовані на адаптацію мігрантів, зокрема створення механізмів для легального працевлаштування та отримання соціальних гарантій. Європейський Союз розвиває ініціативи, такі як «Блакитна карта ЄС» [50], що допомагають залучати висококваліфікованих працівників та спрощують процедури для легального працевлаштування іноземців.

Таблиця 5

Нові міжнародні підходи до захисту прав трудових мігрантів

Рекомендації	Напрями реалізації
Удосконалення міжнародних механізмів контролю	Запровадження жорсткіших механізмів моніторингу виконання міжнародних трудових угод, зокрема через незалежні органи контролю. Укладання нових двосторонніх і багатосторонніх угод між країнами-донорами та країнами-реципієнтами для забезпечення рівних умов праці та соціального захисту.
Гармонізація трудового законодавства на міжнародному рівні	Встановлення єдиних міжнародних стандартів щодо мінімальної заробітної плати, умов праці, тривалості робочого дня та соціального захисту для мігрантів. Розширення дії міжнародних конвенцій МОП на більше число країн та їх ратифікація урядами.
Легалізація трудових мігрантів та боротьба з експлуатацією	Спрощення процедур отримання дозволів на роботу та легалізація статусу трудових мігрантів. Впровадження механізмів контролю за діяльністю посередників із працевлаштування, щоб запобігти шахрайству та торгівлі людьми.
Інформаційна підтримка та освіта мігрантів	Розробка міжнародних освітніх програм, що інформуватимуть трудових мігрантів про їхні права, механізми правового захисту та соціальні гарантії в країнах працевлаштування. Посилення ролі громадських організацій у консультуванні та юридичній підтримці мігрантів.
Співпраця між урядами, міжнародними організаціями та роботодавцями	Встановлення партнерства між державними установами, міжнародними організаціями (МОП, ООН, ЄС) та бізнес-сектором для створення більш справедливих умов праці для трудових мігрантів. Стимулювання відповідального бізнесу через міжнародні ініціативи щодо соціально відповідальної політики працевлаштування мігрантів.

Джерело: складено авторами на основі [40-44]

Сучасні виклики, такі як економічна нестабільність, військові конфлікти, кліматичні зміни та технологічні трансформації, зумовлюють необхідність посилення міжнародного захисту трудових мігрантів. Організації, такі як ООН, МОП і МОМ, активно працюють над вдосконаленням законодавства та створенням нових механізмів реагування на кризові ситуації. Одним із важливих напрямів є цифровізація міграційних процесів, зокрема запровадження електронних платформ реєстрації мігрантів, що сприяє їхньому швидкому доступу до ринку праці та соціальних послуг.

Особлива увага приділяється інтеграційним програмам, які спрямовані на освіту та підвищення кваліфікації мігрантів, що сприяє їхній конкурентоспроможності та зменшує ризики нелегального працевлаштування. Уряди країн-реципієнтів запроваджують соціальні програми, що забезпечують рівний доступ мігрантів до охорони здоров'я, освіти та житла. Водночас розширюється співпраця з неурядовими організаціями, які здійснюють моніторинг умов праці та допомагають захищати права трудових мігрантів.

В умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну міжнародне співтовариство оперативно відреагувало, ухваливши рішення про тимчасовий захист для українських переселенців у країнах ЄС, що дозволило їм легально працювати, отримувати соціальну підтримку та інтегруватися в нові суспільства. Водночас міжнародні організації, зокрема МОМ, активно надають гуманітарну допомогу як трудовим мігрантам, так і внутрішньо переміщеним особам.

Отже, міжнародні організації та уряди держав докладають значних зусиль для врегулювання процесів трудової міграції, однак з огляду на нові виклики необхідне подальше удосконалення міжнародних підходів, спрямованих на захист трудових мігрантів, розвиток ефективних механізмів моніторингу їхніх умов праці та забезпечення рівних можливостей для всіх учасників глобального ринку праці.

Висновок до 3 розділу. Динаміка, наслідки та регулювання трудової міграції є складними взаємопов'язаними процесами, що формують сучасний ринок праці в умовах глобалізації. Постійне зростання обсягів міжнародної трудової мобільності змінює географічну структуру міграційних потоків, сприяючи як позитивним, так і негативним наслідкам для країн-учасниць.

Глобалізація та цифрові технології значно полегшили процес працевлаштування та дистанційної зайнятості, що сприяє інтенсифікації міграційних потоків. Однак ці процеси є нерівномірними: одні країни стикаються з дефіцитом кваліфікованих працівників, тоді як інші відчують проблему перенасиченості трудового ринку. Це створює дисбаланси, які впливають як на економічний розвиток країн-реципієнтів, так і на соціально-економічну стабільність країн-донорів.

Міграційні процеси мають двоякий вплив. З одного боку, вони сприяють поширенню знань, підвищенню кваліфікації працівників та зростанню економік завдяки грошовим переказам. З іншого боку, існують загрози у вигляді "відтоку мізків", скорочення робочої сили в країнах-донорах та складнощів із соціальною та культурною адаптацією мігрантів у новому середовищі.

Ефективне регулювання трудової міграції вимагає комплексного підходу, що включає міжнародне співробітництво, адаптацію законодавчих норм та впровадження соціальних програм для інтеграції мігрантів. Балансування інтересів держав, бізнесу та самих мігрантів стає ключовим завданням сучасної міграційної політики.

Подальші дослідження у цій сфері мають зосереджуватися на довгострокових наслідках трудової міграції, зокрема на оцінці її впливу на розвиток економік, цифрову мобільність та можливості повернення висококваліфікованих спеціалістів до країн походження. Окремої уваги потребує також аналіз зв'язку між кліматичними змінами та міграційними процесами, що може стати визначальним фактором для майбутніх міграційних тенденцій.

5. Висновки

Глобалізація суттєво змінює динаміку трудової міграції, розширюючи її масштаби та надаючи нові можливості для економічного розвитку. Однак ці зміни також створюють значні виклики, зокрема у сфері захисту прав трудових мігрантів та їхньої соціальної інтеграції. Ефективне регулювання міграційних процесів є ключовим фактором для забезпечення справедливих умов праці, підвищення рівня життя мігрантів, а також сприяння економічному зростанню та соціальній стабільності як у країнах-експортерах, так і у країнах-імпортерах робочої сили.

Для досягнення цих цілей необхідне впровадження комплексних заходів, що включають розробку прозорої та справедливої міграційної політики, яка передбачає регулювання як легальної, так і нелегальної міграції. Особливо важливим є захист прав трудових мігрантів, що передбачає належне трудове законодавство, соціальні гарантії, контроль за діяльністю агентств працевлаштування та протидію експлуатації.

Міжнародна співпраця є ще одним важливим аспектом ефективного управління міграційними процесами. Укладання двосторонніх угод між країнами дозволяє чітко визначати умови працевлаштування, соціального забезпечення та механізми повернення мігрантів після завершення контракту. Взаємодія з міжнародними організаціями, такими як Міжнародна організація праці (МОП), Міжнародна організація з міграції (МОМ) та ООН, сприяє гармонізації законодавства та створенню єдиних стандартів у сфері трудової міграції.

Додатково необхідно розвивати програми соціальної інтеграції, зокрема освітні та мовні курси, що полегшують адаптацію мігрантів у приймаючих суспільствах. Підтримка громадських організацій, які надають соціальну, правову та психологічну допомогу мігрантам, відіграє важливу роль у зниженні ризику дискримінації та соціальної ізоляції.

Контроль за дотриманням міграційного законодавства має здійснюватися через зміцнення відповідних державних органів та використання сучасних технологій для моніторингу міграційних потоків. Також важливо боротися з нелегальною міграцією та торгівлею людьми шляхом посилення прикордонного контролю, співпраці з правоохоронними органами та запровадження ефективних механізмів виявлення нелегальних мігрантів.

Водночас трудова міграція може приносити значні економічні вигоди, зокрема у вигляді грошових переказів, що є важливим джерелом доходу для країн-експортерів робочої сили. Створення сприятливих умов для таких транзакцій, а також інвестування в реінтеграційні програми для повернених мігрантів дозволить їм ефективно використовувати набуті знання та досвід у рідній країні.

Загалом, ефективне управління трудовою міграцією потребує комплексного підходу, який поєднує чітке правове регулювання, між-

народну співпрацю, розвиток соціальної інфраструктури та заходи з контролю за виконанням міграційних норм. Важливу роль у цьому процесі відіграють також освітні кампанії, спрямовані як на інформування потенційних мігрантів про їхні права та ризики, так і на підвищення обізнаності роботодавців щодо необхідності дотримання трудових стандартів. Такий підхід сприятиме зниженню ризиків, забезпеченню гідних умов праці для мігрантів та максимальному використанню економічного потенціалу трудової міграції для всіх залучених сторін.

Список літератури:

1. Воронко О.С. Вплив глобалізації на міжнародну міграцію робочої сили. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2023. № 73. С. 10–20.
2. Калиновський А.О., Зубченко В.В. Економічні тенденції міграції капіталу та робочої сили України. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2024. № 6. С. 29–40.
3. Другова Є.В. Глобалізація ринку праці: динаміка міграційних потоків у контексті міжнародних угод. *Сучасний науковий журнал*. 2023. № 2 (2). С. 109–114.
4. Лугова Є.А. Сучасні тенденції міжнародної міграції робочої сили в умовах глобальних зрушень. Київ: Національний авіаційний університет, 2024. 56 с.
5. Peri Giovanni, Shih Kevin, Sparber Chad. STEM Workers, H-1B Visas, and Productivity in US Cities. URL: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/epdf/10.1086/679061> (дата звернення: 22.01.2025)
6. Grossmann V. How immigration affects investment and productivity in host and home countries. URL: <https://wol.iza.org/articles/how-immigration-affects-investment-and-productivity-in-host-and-home-countries/long> (дата звернення: 22.01.2025)
7. Lodigiani E. The effect of emigration on home-country political institutions. URL: <https://wol.iza.org/uploads/articles/307/pdfs/effect-of-emigration-on-home-country-political-institutions.pdf> (дата звернення: 22.01.2025)
8. Омелянчук О.В. Глобалізація: сутність, тенденції та вплив на економічний розвиток. Київ : Київський національний економічний університет, 2020. 312 с.
9. Коваленко І.П. Світова економіка в епоху глобалізації. Львів : Львівська комерційна академія, 2018. 256 с.
10. Робертсон Р. Глобалізація: соціальні теорії та культурна динаміка. Харків : Альфа-Прес, 2017. 284 с.
11. Багатуров І.В. Міжнародна трудова міграція: економічні аспекти та наслідки. Київ : Економіка, 2019. 320 с.

12. Григоренко В.М. Соціально-економічні наслідки трудової міграції. Харків : Наукова думка, 2021. 256 с.
13. Кравець О. С. Трудова міграція в умовах глобалізації: причини та виклики. Львів : Фенікс, 2020. 280 с.
14. Закон України Про зовнішню трудову міграцію: прийнятий 15 листопада 2015 року № 761-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-19#Text> (дата звернення: 1.02.2025).
15. Кравченко В.Г. Визначення поняття трудової міграції. *Альманах права*. 2012. Вип. 3. С. 375–379.
16. Мішина С.В., Мішин О.Ю. Міжнародна трудова міграція: сучасні тенденції та світові практики / Theoretical and practical aspects of science development: Scientific monograph. Riga, Baltija Publishing, 2023. Part 1. P. 118–178.
17. Коваль Д.І., Волошина С.О. Міграція робочої сили: економічні аспекти. Київ : Економіка України, 2022. 220 с.
18. Литвиненко М.В. Міжнародна міграція: тенденції, фактори, політика. Київ : Наукова думка, 2021. 150 с.
19. Демченко А.В. Глобалізація та міжнародна міграція робочої сили. Київ, Вища школа, 2020, 180.
20. Stiglitz J. E. Globalization and its discontents. New York: W. W. Norton, 2003, 336.
21. Український ринок праці: особливості розвитку та ефективність функціонування: кол. монографія / За ред. д.е.н., проф. І.Л. Петрової. Київ : Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2009. 450 с.
22. Мобільність робочої сили України: тенденції та перспективи: колективна монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. І.Л. Петрової, д.е.н. В.В. Близнюк ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». Електрон. дані. Київ, 2023, 334. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Mobil'nist'-robochoi-sily-Ukrainy.pdf> (дата звернення: 25.01.2025)
23. Структурні трансформації у світовій економіці: виклики для України / Аналітична доповідь / В.Сіденко (керівник проекту) та ін. Київ: Заповіт, 2017. 182 с.
24. Гутовська О.В. Міжнародна міграція праці: роль транснаціональних корпорацій. Київ : Київський національний економічний університет, 2018. 224 с.
25. Sassen S. The Global City: New York, London, Tokyo. Princeton, Princeton University Press, 2001, 480 p.
26. Massey D.S. Worlds in Motion: Understanding International Migration at the End of the Millennium. Oxford, University Press, 1999, 368 p.
27. Castles S., Miller M.J. The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World. London, Bloomsbury Academic, 2020, 420 p.
28. Baldwin R. The Great Convergence: Information Technology and the New Globalization. Cambridge, Harvard University Press, 2016, 344 p.
29. Пилипенко А.А. Міжнародна міграція робочої сили: правове регулювання та вплив на економічний розвиток. Київ : Науковий світ, 2019. 256 с.

30. Hein de Haas. Migration and Development: A Theoretical Perspective. Oxford, International Migration Institute, University of Oxford, 2010, 28 p.
31. Betts A. Survival Migration: Failed Governance and the Crisis of Displacement. New York, Cornell University Press, 2013, 224 p.
32. Martin Ph. Managing Labor Migration in the Twenty-First Century. California, University of California Press, 2007, 232.
33. The World Migration Report 2024. URL: file:///C:/Users/38096/Downloads/pub2023-047-1-world-migration-report_2024_13.pdf (дата звернення: 26.01.2025)
34. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 26.01.2025).
35. International Organization for Migration. URL: <https://www.iom.int/> (дата звернення: 26.01.2025)
36. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product> (дата звернення: 26.01.2025)
37. Може призвести до втрати 8% ВВП США: у чому полягає міграційна політика Трампа. URL: https://24tv.ua/migratsiyna-politika-trampa-chomu-sut-yaki-naslidki-matime-dlya_n2739948 (дата звернення: 31.01.2025)
38. Масові депортації Трампа можуть завдати руйнівного удару по економіці США – Bloomberg. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2025/01/27/novyna/ekonomika/masovi-deportacziyi-trampa-mozhut-zavdaty-rujnivnoho-udaru-po-ekonomiczii-ssha-bloomberg> (дата звернення: 31.01.2025)
39. Trump's Anti-Immigrant Coalition Starts to Fracture. URL: <https://www.theatlantic.com/podcasts/archive/2025/01/trumps-anti-immigrant-coalition-starts-to-fracture/681257/> (дата звернення: 31.01.2025)
40. Лісовська М.М. Захист прав трудових мігрантів: європейський досвід. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/19760/1/M_Lisovska_Konf_07_04_2017_FPMV.pdf (дата звернення: 29.01.25)
41. Борщевська Г.Е., Бичківський О.О. Джерела міжнародного приватного права у сфері захисту прав працівників-мігрантів: види, класифікація, співвідношення. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2020/12/No.35-1-1.pdf> (дата звернення: 29.01.25)
42. Головатенко М.Ю., Середа В.О. Вплив COVID-19 на статус трудових мігрантів: міжнародно-правовий досвід URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/275461/270520> (дата звернення: 29.01.25)
43. Блюк Н.В. Захист трудових прав українських мігрантів. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2017/may/2452/vnulpurn20158134.pdf> (дата звернення: 29.01.25)
44. Андріїв В., Вахонєва Т. Правове регулювання трудової міграції в ЄС. URL: <https://legal.bulletin.knu.ua/article/view/544/742> (дата звернення: 29.01.25).
45. Міжнародна конвенція про захист прав усіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей від 18.12.1990. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU90310> (дата звернення: 1.02.25).
46. Конвенція про трудящих-мігрантів (переглянута в 1949): міжнародний документ від 01.07.1949 № 97. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/MU49K08U?an=2> (дата звернення: 1.02.25).

47. Конвенція про зловживання в галузі міграції і про забезпечення працівникам-мігрантам рівних можливостей. Міжнародна організація праці; Конвенція, Міжнародний документ від 24.06.1975 № 143 // Конвенції та рекомендації, ухвалені Міжнародною організацією праці 1965-1999. – Том II. – Міжнародне бюро праці. – Женева.

48. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2018. URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/73/195> (дата звернення: 1.02.25).

49. Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав трудових мігрантів та боротьби з шахрайством у працевлаштуванні за кордоном від 20.03.2023 № 2982-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T232982?an=1> (дата звернення: 1.02.25).

50. Мережа блакитної картки ЄС. URL: <https://www.apply.eu/directives/> (дата звернення: 1.02.25).

References:

1. Voronko, O.S. (2023). Vplyv ghlobalizaciji na mizhnarodnu mighraciju robochoji syly [The impact of globalisation on international labour migration]. *Visnyk Ljvivskijogho torghoveljno-ekonomichnogho universytetu. Ekonomichni nauky*, 73, 10–20. (in Ukrainian)

2. Kalynovskij, A.O., & Zubchenko, V.V. (2024). Ekonomichni tendenciji mighraciji kapitalu ta robochoji syly Ukrajiny [Economic trends of capital and labour migration in Ukraine]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta inovacii*, 6, 29–40. (in Ukrainian)

3. Drughova, Je.V. (2023). Ghlobalizacija rynku praci: dynamika mighracijnykh potokiv u konteksti mizhnarodnykh ughod [Globalisation of the labour market: dynamics of migration flows in the context of international agreements]. *Suchasnyj naukovyj zhurnal*, 2 (2), 109–114. (in Ukrainian)

4. Lughova, Je.A. (2024). Suchasni tendenciji mizhnarodnoji mighraciji robochoji syly v umovakh ghlobaljnykh zrushenij [Modern trends in international labour migration in the context of global changes]. Kyiv: Nacionalnjnyj aviacijnyj universytet. (in Ukrainian)

5. Peri Giovanni, Shih Kevin, Sparber Chad (2015). STEM Workers, H-1B Visas, and Productivity in US Cities. Available at: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/epdf/10.1086/679061> (accessed: 22.01.2025)

6. Grossmann, V. (2016). How immigration affects investment and productivity in host and home countries. Available at: <https://wol.iza.org/articles/how-immigration-affects-investment-and-productivity-in-host-and-home-countries/long> (accessed: 22.01.2025)

7. Lodigiani, E. (2016). The effect of emigration on home-country political institutions. Available at: <https://wol.iza.org/uploads/articles/307/pdfs/effect-of-emigration-on-home-country-political-institutions.pdf> (accessed: 22.01.2025)

8. Omeljanchuk, O.V. (2020). Ghlobalizacija: sutnistj, tendenciji ta vplyv na ekonomichnyj rozvytok [Globalisation: essence, trends and impact on economic

development]. Kyiv: Kyivskyj nacionalnyj ekonomichnyj universytet, 312 p. (in Ukrainian)

9. Kovalenko, I.P. (2018). Svitova ekonomika v epokhu ghlobalizaciji [World economy in the era of globalisation]. Lviv: Lvivska komercijna akademija, 256 p. (in Ukrainian)

10. Robertson, R. (2017). Ghlobalizacija: socialjni teoriji ta kuljturna dynamika. [Globalisation: Social Theories and Cultural Dynamics]. Kharkiv: Aljfa-Pres, 284 p. (in Ukrainian)

11. Baghaturov, I.V. (2019). Mizhnarodna trudova mighracija: ekonomichni aspekty ta naslidky. [International labour migration: economic aspects and consequences]. Kyiv: Ekonomika, 320 p. (in Ukrainian)

12. Ghryghorenko, V.M. (2021). Socialjno-ekonomichni naslidky trudovoji mighraciji. [Social and economic consequences of labour migration]. Kharkiv: Naukova dumka, 256 p. (in Ukrainian)

13. Kravecj, O.S. (2020). Trudova mighracija v umovakh ghlobalizaciji: prychny ta vyklyky. [Labour migration in the context of globalisation: causes and challenges]. Lviv: Feniks, 280 p. (in Ukrainian)

14. Zakon Ukrainy Pro zovnishnju trudovu mighraciju: pryjnatyj 15 lystopada 2015 roku № 761-VIII. [Law of Ukraine On External Labour Migration: adopted on 15 November 2015, No. 761-VIII]. (2016, January 1). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-19#Text> (in Ukrainian)

15. Kravchenko, V.Gh. (2012). Vyznachennja ponjattja trudovoji mighraciji [Definition of the concept of labour migration]. *Aljmanakh prava*, Vyp. 3. S. 375–379. (in Ukrainian)

16. Mishyna, S.V., & Mishyn, O.Ju. (2023). Mizhnarodna trudova mighracija: suchasni tendenciji ta svitovi praktyky [International labour migration: current trends and global practices] / S.V. Mishyna, O.Ju. Mishyn // Theoretical and practical aspects of science development: Scientific monograph. Riga, Baltija Publishing. Part 1, 118–178.

17. Kovalj, D.I., & Voloshyna, S.O. (2022). Mighracija robochoji syly: ekonomichni aspekty [Labour migration: economic aspects]. Kyiv: Ekonomika Ukrainy, 220 p. (in Ukrainian)

18. Lytvynenko, M.V. (2021). Mizhnarodna mighracija: tendenciji, faktory, polityka [International migration: trends, factors, policy]. Kyiv: Naukova dumka, 150 p. (in Ukrainian)

19. Demchenko, A.V. (2020). Ghlobalizacija ta mizhnarodna mighracija robochoji syly [Globalisation and international labour migration]. Kyiv: Vyshha shkola, 180 p. (in Ukrainian)

20. Stiglitz, J. E. (2003). Globalization and its discontents. New York: W. W. Norton, 336 p.

21. Petrova, I.L. (2009). Ukrajinskyj rynek praci: osoblyvosti rozvytku ta efektyvnistj funkcionuvannja: kol. monohrafiya [Ukrainian Labour Market: Peculiarities of Development and Efficiency of Functioning: a collective monograph] / Za red. d.e.n., prof. I.L. Petrovoji. Kyiv, Instytut ekonomiky ta proghnozuuvannja NAN Ukrainy, 450 p. (in Ukrainian)

22. Petrova, I.L., & Blyznjuk, V.V. (2023). Mobil'nistj robochoji syly Ukrainy: tendenciji ta perspektyvy: kol. monohrafija [Mobility of the labour force of Ukraine: trends and prospects: a collective monograph] /Za nauk. red. d.e.n., prof. I.L. Petrovoji, d.e.n. V.V. Blyznjuk; NAN Ukrainy, DU «In-t ekon. ta proghnozuv. NAN Ukrainy». Elektron. dani. Kyiv, 334. (in Ukrainian). Available at: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Mobil'nist'-robochoi-syly-Ukrainy.pdf>
23. Sidenko, V. (2017). Strukturni transformaciji u svitovij ekonomici: vyklyky dlja Ukrainy /Analitychna dopovidj [Structural transformations in the world economy: challenges for Ukraine /Analytical report/] (V. Sidenko, kerivnyk proektu) ta in. Kyiv: Zapovit, 182 p. (in Ukrainian)
24. Ghutovsjka, O.V. (2018). Mizhnarodna mighracija praci: rolj transnacional'nykh korporacij. Kyiv, Kyivs'kyj nacional'nyj ekonomichnyj universytet, 224 p. (in Ukrainian)
25. Sassen, S. (2001). The Global City: New York, London, Tokyo. Princeton, Princeton University Press, 480 p.
26. Massey, D.S. (1999). Worlds in Motion: Understanding International Migration at the End of the Millennium. Oxford, University Press, 368 p.
27. Castles, S., & Miller, M.J. (2020). The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World. London, Bloomsbury Academic, 420 p.
28. Baldwin, R. (2016). The Great Convergence: Information Technology and the New Globalization. Cambridge, Harvard University Press, 2016, 344 p.
29. Pylypenko, A.A. (2019). Mizhnarodna mighracija robochoji syly: pravove rehuljuvannja ta vplyv na ekonomichnyj rozvytok. [International labour migration: legal regulation and impact on economic development]. Kyiv: Naukovyj svit, 256 p. (in Ukrainian).
30. Hein de Haas (2010). Migration and Development: A Theoretical Perspective. Oxford, International Migration Institute, University of Oxford, 28 p.
31. Betts, A. (2013). Survival Migration: Failed Governance and the Crisis of Displacement. New York, Cornell University Press, 224 p.
32. Martin, Ph. (2007). Managing Labor Migration in the Twenty-First Century. California, University of California Press, 232 p.
33. The World Migration Report 2024. Available at: file:///C:/Users/38096/Downloads/pub2023-047-l-world-migration-report2024_13.pdf (accessed: 26.01.2025)
34. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed: 26.01.2025).
35. International Organization for Migration. Available at: <https://www.iom.int/> (accessed: 26.01.2025)
36. Eurostat. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product> (date of application: 26.01.2025)
37. Mozhe pryzvesty do vtraty 8% VVP SShA: u chomu poljaghaje mighracijna polityka Trampa (2024) [Could lead to a loss of 8% of US GDP: what is Trump's migration policy]. Available at: https://24tv.ua/migratsiyna-politika-trampa-chomu-sut-yaki-naslidki-matime-dlya_n2739948 (accessed: 31.01.2025)

38. Masovi deportaciji Trampa mozhutj zavdaty rujnivnogho udaru po ekonomici SSHa (2024) [Trump's mass deportations could deal a devastating blow to the US economy] – Bloomberg. Available at: <https://www.slovovidilo.ua/2025/01/27/novyna/ekonomika/masovi-deportacziyi-trampa-mozhut-zavdaty-rujnivnoho-udaru-po-ekonomici-ssha-bloomberg> (accessed: 31.01.2025)

39. Trump's Anti-Immigrant Coalition Starts to Fracture (2024). Available at: <https://www.theatlantic.com/podcasts/archive/2025/01/trumps-anti-immigrant-coalition-starts-to-fracture/681257/> (accessed: 31.01.2025)

40. Lisovska, M.M. (2017). Zakhyst prav trudovykh mighrantiv: jevropejskyj dosvid [Protection of labour migrants' rights: European experience]. Available at: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/19760/1/M_Lisovska_Konf_07_04_2017_FPMV.pdf (accessed: 29.01.25)

41. Borshhevsjka, Gh.E., & Bychkivskyj, O.O. (2015). Dzherela mizhnarodnogho pryvatnogho prava u sferi zakhystu prav pracivnykiv-mighrantiv: vydy, klasyfikacija, spivvidnoshennja [Sources of International Private Law in the Field of Protection of Migrant Workers' Rights: Types, Classification, Correlation]. Available at: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2020/12/No.35-1-1.pdf> (accessed: 29.01.25)

42. Gholovatenko, M.Ju. & Sereda, V.O. (2023). Vplyv COVID-19 na status trudovykh mighrantiv: mizhnarodno-pravovyj dosvid [Impact of COVID-19 on the status of labour migrants: international legal experience]. Available at: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/275461/270520> (accessed: 29.01.25)

43. Bljok, N.V. (2015). Zakhyst trudovykh prav ukrajinsjkykh mighrantiv [Protection of labour rights of Ukrainian migrants]. Available at: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2017/may/2452/vnulpurn20158134.pdf> (accessed: 29.01.25)

44. Andrijiv, V. & Vakhonjeva, T. (2023). Pravove rehuljuvannja trudovoji mighraciji v JeS [Legal regulation of labour migration in the EU]. Available at: <https://legal.bulletin.knu.ua/article/view/544/742> (accessed: 29.01.25).

45. Mizhnarodna konvencija pro zakhyst prav usikh trudjashhykh-mighrantiv ta chleniv jikh simej vid 18.12.1990 [International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families of 18.12.1990]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/MU90310> (accessed: 1.02.25).

46. Konvencija pro trudjashhykh-mighrantiv (perehljanuta v 1949): mizhnarodnyj dokument vid 01.07.1949 # 97 [The Migrant Workers Convention (revised in 1949): international document of 01.07.1949 No. 97]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/MU49K08U?an=2> (accessed: 1.02.25).

47. Konvencija pro zlovzhyvannja v ghaluzi mighraciji i pro zabezpechennja pracivnykam-mighrantam rivnykh mozhlyvostej. Mizhnarodna orghanizacija praci; Konvencija, Mizhnarodnyj dokument vid 24.06.1975 # 143 [Convention concerning Migrant Workers and the Promotion of Equal Opportunities for Migrant Workers. International Labour Organization; Convention, International Document No. 143 of 24.06.1975]. Konvenciji ta rekomendaciji, ukhvaleni Mizhnarodnoju orghanizacijeu praci 1965-1999. – Tom II. – Mizhnarodne bjuro praci. – Zheneva.

48. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration. Resolution adopted by the General Assembly on 19 December 2018. Available at: <https://docs.un.org/en/A/RES/73/195> (accessed: 1.02.25).

49. Zakon Ukrainy Pro vnesennja zmin do dejakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shhodo zakhystu prav trudovykh mighrantiv ta borotjby z shakhrajstvom u pracevlashtuvanni za kordonom vid 20.03.2023 # 2982-IKh [Law of Ukraine On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on the Protection of the Rights of Labour Migrants and Combating Fraud in Employment Abroad of 20.03.2023 No. 2982-IX]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/T232982?an=1> (accessed: 1.02.25).

50. Merezha blakytanoi kartky JeS [EU Blue Card Network] Available at: <https://www.apply.eu/directives/> (accessed: 1.02.25).